ئاژانسی موتڵەع بڕیارەکانی دانیشتنی ئەمڕۆی ئەنجومەنی وەزیران بڵاودەکاتەوە

ئەمڕۆ سێشەممە، بە سەرۆکایەتی محەممەد شیاع سودانی ئەنجومەنی وەزیران دانیشتنی ئاسایی خۆی ئەنجام دەدات، لە کۆبوونەوەکە کۆمەڵێک بڕیاری دەرکرا، لەوانە تەرخانکردنی 5 ملیار دینار بۆ چاککردنەوەی پڕۆژەکانی ئاودێری و تەواوکردنی ئاستری کەناڵی بەسرە. هەروەها ئەنجوومەنی وەزیران فەرمانی داوە کە زەوییەکانی دەوروبەری فڕۆکەخانەی بەغدا پێش پێدانی هیچ مۆڵەتێکی وەبەرهێنان پێویستیان بە ڕەزامەندی پێشوەختە هەبێت، هاوکات دابینکردنی غاز بۆ وێستگە پیشەسازییەکان تا کۆتایی مانگی ئاب ڕادەگرێت.

نوسینگەی ڕاگەیاندنی سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران لە ڕاگەیەندراوێکدا بڵاویکردەوە " ئەمڕۆ سێشەممە، ئەنجومەنی وەزیران دانیشتنی بیست و شەشەمینی کرد، بە سەرۆکایەتی سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران محەممەد شیاع سودانی، ئەنجام دەدات ، کە تێیدا بارودۆخی گشتی وڵات و بەرەوپێشچوونی بەرنامەی حکومەت تاوتوێ کرا. هەروەها بابەتەکانی بەرنامەی کار تاوتوێ کران و بڕیاری پێویست سەبارەت بەوانە درا".

لە ڕاگەیەندراوەکەدا ئاماژە بەوەشکراوە، "لە چوارچێوەی بەدواداچوونەکانی ئەنجومەن بە پرسی کەمی ئاو و وەرزی وشکەساڵیی و کاریگەرییەکانی بەتایبەت لە پارێزگای بەسرە و بە پشتبەستن بە ڕێنمایی سەرۆك وەزیران بۆ چارەسەرکردنی ئاستەنگەکانی بەردەم دابینکردنی ئاو بۆ پارێزگاکە و ڕێگریکردن لە کەمئاوی، ئەنجومەن دەنگی لەسەر ئەمانەی خوارەوە داوە؛

1. تەرخانکردنی (5) ملیار دینار بەپەلە بۆ چاککردنەوەی پڕۆژەکانی ئاودێری، تەواوکردنی کەناڵی بەسرە، هەروەها تەرخانکردنی (13) ملیار دینار بۆ چاککردنەوەی وێستگەی پەمپکردن، بەنداوی لاوەکی، و پاککردنەوەی بەشەکانی کەناڵەکە.

2. ئاراستەکردنی هەڵمەتێک بۆ لابردنی پێشێلکارییەکانی کۆتایی ئاو لە پارێزگاکانی واست، زیقار، و میسان، ماوەی ئیمتیاز بە خاوەن دەریاچەکان بدرێت بۆ بەبازاڕکردنی بەرهەمە ماسییەکانیان، هەروەها هاندانی بەخێوکردنی ماسی داخراو.

3. دروستکردنی پڕۆژەیەک حەوزی توانای جۆراوجۆر لە چوارچێوەی پلانی بەرنامە تایبەتەکاندا کە لە داهاتی دەروازە سنوورییەکانی بەسرە پارەدار دەکرێت.

4. بەخشینی پارێزگای بەسرە لە ڕێنماییەکانی جێبەجێکردنی گرێبەستە حکومییەکان و ڕێنماییەکانی جێبەجێکردنی بودجە بۆ جێبەجێکردنی ئەو پڕۆژەیەی کە پێشتر ئاماژەی پێکراوە.

5. ئاڕاستەکردنی وەزارەتی کارەبا بە لێپرسینەوە لەگەڵ ئەو کەسانەی کە پشتگوێخستن و سەرپێچی تۆڕی نیشتمانی دەکەن و چارەسەری هەڵاوسانی کارەبا بکەن ، ئامێرەکانی وێستگەی گواستنەوە بە دەرچەی گشتی لە زیقار، و چاودێریکردنی قەدەغەکردنی فڕێدانی هەر پاشماوەیەک بۆ ناو شەتولعەرەب، کە کاریگەری لەسەر کارایی پاڵاوتنی پڕۆژەی ئاوی بەسرەی گەورە دەبێت.

6. دابینکردنی تەرخانکردنی دارایی زیادە بۆ فەرمانبەرانی پڕۆژەی ئاوی بەسرە و بەشی ئاوی بەسرە، ئەوانەی کار لەسەر پڕۆژەکان و پاراستنی هێڵەکانی گواستنەوە و تۆڕەکان دەکەن، هەروەها ئاڕاستەکردنی پارێزگای بەسرە بە پاڵپشتیکردنی بەشی ئاوی بەسرە و پڕۆژەی بەدا بە ئامێر، هەروەها دابینکردنی سندوقێکی فریاگوزاری بۆ تەواوکردنی کاری چاککردنەوەی فریاگوزاری لەسەر ئەو پڕۆژانەی کە ئاوی خاو بە پارێزگاکە دابین دەکەن.

7. ئاڕاستەکردنی تەواوکردنی خێرای پڕۆژەی شووتی ئاوی دەریا (خاوەڕین و تەرسفینە کردن)، پڕۆژەی گۆڕینی بەشی گرنگی کەناڵی بەسرە بۆ بەری، هەروەها پارێزگاری بەسرە بۆ تەواوکردنی هێڵی کارەبا کە حەوزەکانی نیشتنەوە بە وێستگەی RO دەبەستێتەوە.

لە درێژەی ڕاگەیێندراوەکەدا هاتووە، "لە پرۆسەی بەدواداچوون بە جێبەجێکردنی پڕۆژە نەوتییەکان، ڕەزامەندی درا بە زیادکردنی تەرخانکردن بۆ پڕۆژەی (وێستگەی یەکگرتووی حەیدەریە بە یەکەی 5)، بۆ لەبەرچاوگرتنی گرنگی پڕۆژەکە و زیادبوونی توانای بەرهەمهێنان، کە بەشدارییەکی بەرچاوی هەیە لە دابینکردنی سیستەمی کارەبایی بە توانای (363 مێگاوات)، بەتایبەتی بۆ پارێزگاری نەجەف".

لە ڕاگەیێندراوەکەدا ئاماژە بەوەشکراوە، "ئەنجومەنەکە ڕەزامەندی دەربڕی لەسەر دابینکردنی وێستگەکانی کارەبا لەلایەن وەزارەتی نەوتەوە بە بڕی تەواوی غازی ناوخۆ کە لە کێڵگە نەوتییەکان بەرهەمدەهێنرێت، هەروەها ڕاگرتنی دابینکردنی وێستگەکانی پیشەسازی لە کاتی لوتکەی بارگاویکردنەوە لەم هاوینەدا، کە لە 1ی تەمموزی 2025ەوە دەستپێدەکات، تاوەکو 31ی ئابی 2025. ئەمەش دەبێتە هۆی دڵنیابوون لە کارکردنی تەواوی وێستگەکانی کارەبا لەم ماوەیەدا، بەتایبەتی لەگەڵ کەمبوونەوەی بڕی غازی هاوردەکراو".

هەروەها ئاماژەی بەوەشکرد، "ئەنجوومەنی وەزیران، لە چوارچێوەی دۆزینەوەی ڕێگەچارە بۆ ئاستەنگ و ناکۆکی لەگەڵ پڕۆژە نەوتییەکان، ڕەزامەندی دەربڕی لەسەر تەرخانکردنی ئەو ئاسانکارییانەی کە لەسەر زەوی کێڵگە نەوتییەکان دروستکراون، دوای تەواوبوونی ماوەی بەکرێدان، بۆ کۆمپانیا نەوتییە گشتییەکانی ناو وەزارەتی نەوت، بەمەرجێک تەنها بۆ مەبەستی خۆیان ئیستغلالیان بکەن، بەبێ ئەوەی مافی فرۆشتن یان وەبەرهێنانیان هەبێت".

لە ڕاگەیێندراوەکە ئاماژە بە ئەوەیش کراوە کە، "لە میانی دانیشتنەکەدا، ئەنجومەن پێداچوونەوەی بە ڕاپۆرتی ساڵانەی دەستەی وردبینی باڵای فیدراڵی بۆ ساڵی 2024 کرد، بە ئاگادارکردنەوەی هەر وەزارەتێک لەو تێبینیانەی کە ئاماژە بە ئەدای کارکردنی دەکەن، بە ئامانجی دوورکەوتنەوە لێیان و گرتنەبەری ڕێوشوێن و کردەوەی گونجاو بۆ باشترکردنی ئەدای کارکردن، هاوتەریب لەگەڵ بەرنامەی وەزاری. هەروەها ئەنجومەن پێداچوونەوەی بە ڕاپۆرتی چارەکی چوارەمی ساڵی 2024ی سندوقی بوژانەوەی عێراقدا کرد، لەسەر بنەمای بڕگەکانی یاسای چاکبوونەوە (9ی ساڵی 2012) هەموار کراوەتەوە".

‏

‏لە ڕاگەیەندراوەکەدا ڕوونیکردووەتەوە، "ئەنجومەنی وەزیران ڕەزامەندی دەربڕی لەسەر هەموارکردنەوەی بڕیارنامەکەی (24204ی ساڵی 2024) بۆ ئەوەی تەرخانکردنی ئەو زەویانەی کە دەکەوێتە ناو سیاجەکەی ئەمنی فڕۆکەخانەی نێودەوڵەتی بەغدا بۆ وەزارەتی گواستنەوە بگرێتەوە بۆ مەبەستی بەڕێوبەرایەتی بەڕێوەبردنی فڕۆکەخانە تازە دامەزراوەکان، هەروەها بۆ بەکارهێنانی بۆ مەبەستی فڕۆکەوانی مەدەنی بەپێی ماستەرپلانی گەشەپێدانی فڕۆکەخانەی بەغدا. ئەمەش ئەو بینایە ناگرێتەوە کە لەلایەن فرۆکەخانەی نێودەوڵەتی بەغداوە داگیردەکرێت".

‏

‏دەسەڵاتی فڕۆکەوانی شارستانی، و ئەو ناوچەیەی کە بیناکە تەنها لەسەری دروستکراوە، و بەکرێدانی زەویەکانی پەیمانگای فڕۆکەوانی مەدەنی کە خاوەندارێتی هێڵی ئاسمانی عێراقی دەکات، بەپێی یاسای هەموارکراوی فرۆشتن و بەکرێدانی موڵک و ماڵی دەوڵەت (21ی ساڵی 2013)، لەگەڵ دەسەڵاتی فڕۆکەوانی مەدەنی زەویەکانی دەوروبەری فڕۆکەخانەی نێودەوڵەتی بەغدا و دەرەوەی سیاجەی یان به‌ربه‌ستی ئاسایش، پێشوەختە ڕەزامەندی فڕۆکەوانی شارستانییان لەسەرە دەسەڵات پێش پێدانی هەر مۆڵەتێکی وەبەرهێنان، بۆ دڵنیابوون لەوەی کە ناکۆک نین لەگەڵ ستانداردە کارپێکراوەکانی سەلامەتی فڕۆکەوانی نیشتمانی و نێودەوڵەتی."

‏

‏هه‌روه‌ها "ئەنجومەن بەدواداچوونی بۆ کاروباری وەبەرهێنان کرد و ڕەزامەندی لەسەر تەرخانکردنی ڕووبەرێکی دیاریکراوی موڵکەکەی (1/89، قەزای 14) حه‌سوه‌، سەر بە وەزارەتی دارایی و تەرخانکراو بۆ وەزارەتی بەرگری، لەگەڵ ڕووبەرێک کە نوێنەرایەتی پێداویستییە ڕاستەقینەکانی وەزارەتی بەرگری دەکات، هەروەها تەرخانکردنی ڕووبەرێک (2,400) دۆنم بۆ سندوقی گەشەپێدانی عێراق (بۆ گرێبەستکردن لەگەڵ سندوقی گەشەپێدانی عێراق ، کۆمپانیای کارەبایی ئێلسێویدی) بۆ دامەزراندنی شارێکی ئابووری، بەپێی ئەو یاداشتنامەی لێکتێگەیشتنەی کە لە نێوان هەردوولادا واژۆ کراوە، و تەرخانکردنی ئەو ڕووبەرەی کە دەمێنێتەوە بۆ ده‌سته‌ی وەبەرهێنانی نیشتمانی بۆ دامەزراندنی شارە ئابوورییە گەورەکان، لەگەڵ تەرخانکردنەکە لە بڕیاری ژمارە (١٦٩ی ساڵی ٢٠٢٢ی ئەنجومەنی وەزیران) بەخشراوە".

‏

‏هه‌روه‌ها له‌ کۆبونه‌وه‌که‌دا ئاماژە بەوەش کرا که‌، ”ئەنجومەن ڕەزامەندی دەربڕی لەسەر لێخۆشبوونی پڕۆژەی دامەزراندنی نەخۆشخانەیەکی 400 قەرەوێڵەیی لەسەر پارچەی (9/30 م 7 هندییه‌) لە بەغدا، لە مەرجی ڕیکلام کە لە بڕیارنامەی کابینەی حکومەت ژمارە (23374ی ساڵی 2023)دا هاتووە، و دەسەڵاتی پێدانی ده‌سته‌ی وەبەرهێنانی نیشتمانی بۆ دانوستان لەگەڵ کۆمپانیای جێبەجێکار، پێدانی مۆڵەتی وەبەرهێنان، واژۆکردنی گرێبەستی وەبەرهێنان بۆ پڕۆژەکە، و بەخشینی لە بڕیارنامەی

کۆبونەوەی ژمارە ١٦٩ی ساڵی ٢٠٢٢، بەو پێیەی بە چالاکییەکی تەندروست دادەنرێت.

هەروەها ئەوەیش هاتووە کە، "لە چوارچێوەی بەدواداچوونەکانی ئەنجومەن بۆ پڕۆژە وەستاوەکان و پڕۆژەکانی ژێرخانی، ئەنجومەن ئەمانەی خوارەوەی پەسەندکرد:

1. پەسەندکردنی هەموارکردنەوەی بڕیارنامەی ژمارە 253ی ئەنجومەنی وەزیران ژمارە 253ی ساڵی 2025، لەوانەش پڕۆژەی بەری غازی وشکی 20 گرێ بۆ وێستگەی کارەبای غازی دیبس، وەک پێکهاتەیەکی پڕۆژەی گەیاندنی سووتەمەنی بە پڕۆژە پیشەسازی و کارەباییەکانی کۆمپانیای بەری، هەروەها زیادکردنی کۆی تێچووی پڕۆژەی گەیاندنی سووتەمەنی.

2. زیادکردنی بڕی یەدەگ و کۆی تێچووی پڕۆژەی ژێرخانی و کارەکانی شارەوانی بۆ قۆناغی یەکەمی ناوچەی زوبەیر، دوای تێکەڵکردنی هەردوو پێکهاتەی (وێستگەی پەمپکردنی سەرەکیی/کارەکانی PS3، هێڵەکانی گواستنەوە، و خزمەتگوزاری و تۆڕەکانی ئاوی باران) لە چوارچێوەی قۆناغی یەکەمدا.

3. زیادکردنی بڕی یەدەگ و کۆی تێچووی پڕۆژەی دامەزراندنی کۆلێژی زانست و هونەر لە پارێزگای بەسرە (زوبەیر و ئەبو خەسیب، ژمارە 2).

4- زیادکردنی یەدەگ و کۆی تێچووی پڕۆژەکە (دروستکردنی چوار قوتابخانەی 18 پۆلی لە ناحیەی سوق شیوخ و شەترە/ غەراف)، ڕووخاندن و دروستکردنی قوتابخانەی 12 پۆلی لە شەترە/ غەراف ، هەروەها ڕووخان و ئاوەدانکردنەوەی دوو قوتابخانەی 24 پۆلی لە شەترە کە مەترسی ڕووخانیان لەسەر بوو.

لە ڕاگەیەندراوەکەدا ئاماژە بەوەشکراوە، "ئەنجومەنەکە ڕەزامەندی دەربڕی لەسەر فرۆشتنی پارچە زەوی 179/7، قەزای 35، ڕەشیدیە، بە فەرمانبەرانی کۆمپانیای دەرمانی نەینەوا، بە پشتبەستن بە بڕگەکانی یاسای هەموارکراوی فرۆشتن و بەکرێدانی موڵکی دەوڵەت (یاسای ژمارە 21ی ساڵی 2013)".

لە کۆتایی ڕاگەیەندراوەکەدا هاتووە، "ئەنجومەنی وەزیران ڕەزامەندی دەربڕی لەسەر کاندیدکردنی سەرۆکی سندوقی خانەنشینی فەرمانبەرانی دەوڵەت، سەرۆکی بانکی بازرگانی عێراق (TBI) و بەڕێوەبەری گشتی کۆمپانیای گشتی سەلام/وەزارەتی پەیوەندییەکان، بە ئەندامەتی لە ئەنجومەنی گشتی کۆمپانیای نیشتمانی پەیوەندی و خزمەتگوزاری مۆبایل، لەسەر بنەمای بڕیارنامەی کارنامەی حکومەت ژمارە 171ی ساڵی 2025 ".